

Fylkesmannen i Østfold

Landbruksdepartementet
Postboks 8007, Dep
0030 Oslo

Landbruksdepartementet	
Saksnr.: 2003 13127	Doknr.: 100
Mottatt: 02 JUL 2004	
Saksbeh.: ASK/JUR/EDA	Ark.: 440
Kopi:	Avskr.:

Avdeling: Landbruksavdelingen
Deres ref.: 200303127-/EDA
Vår ref.: 2003/11981 422.0
20975/2004 NKA
Vår dato: 01.07.2004

Høring - Odelslovutvalgets innstilling NOU 2003:26 om odels- og åsetesretten – svar fra Østfold

Vedlagt oversendes behandling fra møte i fylkeslandbruksstyret den 16.06.2004.
Landbruksdirektørens forslag til vedtak er å oppfatte som Fylkesmannens uttalelse.
Fylkeslandbruksstyrets vedtak går fram av møteboka.

Med hilsen

Anne Enger Lahnstein
Fylkesmann

Thor Bjonnes
Landbruksdirektør

Saksbehandler: Nils Karlstad

Vedlegg

MØTEBOK

Fylkeslandbruksstyret i Østfold.

Møtedato: 16/06/2004

Sakslistenr: 14

Saksnummer: 019904 10007 AFS

Saksnr. arkiv: 0311981

Tidligere behandling:

Eiendom:

Kommune	Gnr	Bnr	Fnr	Snr	ID Andel	Eiendomsnavn
---------	-----	-----	-----	-----	----------	--------------

PARTER

Hjelpesaker:

Saksutredning:

**MØTE I FYLKESLANDBRUKSSTYRET DEN 16.06.04
LANDBRUKSDIREKTØRENS SAKSUTREDNING**

**NOU 2003:26
OM ODELS- OG ÅSETESRETTE - HØRINGSFORSLAG**

Vedlagt er følgende utdrag fra innstillingen:

- Kapittel 1: Utvalgets sammensetning, mandat og arbeid
- Kapittel 2: Sammenfatning
- Kapittel 12: Utvalgets syn på spørsmålet om odelsretten bør beholdes

Hele innstillingen kan hentes fram på Internettadressen
www.odin.dep.ld/publikasjoner.

Innledning

Lov av 28.06.1974 nr 58 Om odelsretten og åsetesretten.

Odelsretten er i utgangspunktet en særskilt rett til å eie en fast eiendom fordi en selv

eller forfedrene har eid den en viss tid. *Åsetesretten* er en særskilt rett til å arve jordeiendom udelt på skifte mellom livsarvinger.

Odelsretten og åsetesretten har en lang og viktig historisk tradisjon i Norge. Allerede på 1000-tallet var odelsretten i Norge et veletablert institutt. Loven har i løpet av denne lange tidsperioden gjennomgått omfattende endringer og justeringer, men er også i dag en lov som ansees å være av stor betydning både for slekten og for samfunnet.

Odelsloven er en privatrettslig særrett for den slekt som gjennom en viss tid (20 år) har hatt tilknytning til en bestemt landbrukseiendom, og slik at det mellom de i slekten som har odelsrett er en rangordning (prioritetsrekkefølge). Særretten innebærer

- fortrinnsrett til å overta odelseiendommen udelt på arveskifte
- løsningsrett når eiendommen ved frivillig disposisjon eller tvangssalg kommer ut av slekten
- løsningsrett for den bedre prioriterte overfor den dårligere prioriterte erverver av eiendommen

I norsk sammenheng er odelsretten enestående i og med at det ikke finnes noen sammenlignbar lovsatt særrett i samfunnet for øvrig.

Odelslovutvalget ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 21.09.2001. Bakgrunnen for opprettelsen av utvalget var den landbrukspolitiske gjennomgangen som ble foretatt i St.meld.nr.19 (1999-2000) og Innst. S. nr 167 (1999-2000)

Odelslovutvalget har nå lagt fram sin innstilling med forslag til endringer i lov av 28. juni 1974 om odelsretten og åsetesretten. Fylkeslandbruksstyret er en av høringsinstansene.

Utvalgets mandat

Opprinnelig mandat var å få en evaluering av odelslovgivningen, samt forslag til lovendringer som kan bringe odelsretten i samsvar med de landbrukspolitiske mål. Herunder er det nødvendig å vurdere virkningen av odelsretten i forhold til samfunnsmålene. Med bakgrunn i disse vurderingene skal utvalget fremme eventuelle forslag til lovendringer som ansees nødvendig for å oppnå målsettingen.

Utvalget skal særlig vurdere:

- om kretsen av odelsberettigede bør innskrenkes
- om løsningsfristen bør bli kortere
- virkningene av odelslovens regler for kvinners situasjon i landbruket

Videre har departementet bedt om at utvalget vurderer:

- om odelsloven medfører en konservering av næringen
- hvordan odelsloven innvirker på lokalt eierskap
- hvordan odelsloven påvirker bosettingen
- om det bør utarbeides en formålsbestemmelse
- hvilke eiendommer som ut fra sitt ressursgrunnlag skal være odlingsjord
- forenklinger og effektivisering i saksbehandlingen

Ved brev fra statsråd Lars Sponheim den 02.04.03 fikk utvalget som tilleggsmandat å vurdere hvorvidt odelsloven bør opprettholdes eller avvikes.

Oversikt over utvalgets utredning

Kapittel 1 gjør greie for utvalgets sammensetning, mandat og arbeid. Det vises til *vedlegg 1*

Kapittel 2 gir en sammenfatning av utredningen. *Se vedlegg 2*

I kapittel 3 er det gitt en oversikt over odelsretten i historisk perspektiv. Det er konstatert at allerede da landskapslovene ble nedtegnet på slutten av 1000-tallet var odelsretten et veletablert institutt. I medhold av landskapslovene tok det tid før en eiendom ble odelsjord. Gulatingsloven krevde for eksempel at eiendommen måtte ha gått fra far til sønn en rekke ganger. Først sjettemann fikk odelsrett og dermed status som odelsbonde. Innholdet av retten var at ved påtenkt salg skulle eiendommen tilbys de odelsberettigede, såkalt lovbyding. Var de ikke interessert, sto eieren fritt med hensyn til salg. Ble eiendommen solgt uten lovbyding, kunne de odelsberettigede løse eiendommen fra kjøperen. Det var satt frister for de odelsberettigede. Etter Frostatingsloven var fristen en måned ved lovbyding og 12 måneder ved løsning der lovbyding ikke hadde skjedd.

I Magnus Lagabøters landslov fra 1274 ble det bestemt at eiendommen fikk status som odelsjord når den hadde vært i slektens eie i 60 år. I Christian 4's Norske lov av 1604 og Christian 5's Norske lov av 1687 opprettholdes odelsretten, men med en del endringer - bl.a. ble odelshevdstiden redusert til 30 og så til 20 år. Overdragelsesprisen skulle fastsettes ved takst, men være lik overdragelsessummen dersom denne var angitt i skjøtet.

Odelsretten ble gjenstand for kritikk og krav om avskaffelse, særlig fra eiendomsbesitternes side. Det kom et midlertidig dødsstøt mot odelsretten ved en forordning av 1811. Her ble det fastlagt at når beste odelsberettigede solgte odelseiendommen, skulle det ikke være noen odelsrett mer - med mindre han særskilt bestemte det. Men så kom vedtagelsen av Grunnloven på Eidsvold 1814 og reddet og også glorifiserte odelsretten. En rekke av representantene hadde endog særskilt mandat fra sine velgere til å få inn en særskilt bestemmelse i Grunnloven om odelsretten; og slik gikk det også. Grunnlovens § 107 bestemmer: "Odels- og Aasædesretten maa ikke ophevæves.....". På bakgrunn av dette vedtaket kom odelsloven av 1821. Senere har odelsretten holdt stand, selv om det har stått strid om enkeltregler og prinsipper.

Ved lov av 28. juni 1974 ble det en moderne og tidsriktig odelslov, men kjernen i loven fra 1821 ble beholdt. Av prinsipielt viktige endringer er det grunn til å framheve følgende: Kvinner ble i prinsippet likestilt med menn, odelsrekken ble betydelig redusert, det ble satt en arealgrense for hvilke eiendommer som kunne regnes som odlingsjord, odelsløsningsfristen (preskripsjonsfristen) ble satt ned fra tre til to år og ikke minst: det kom inn regler om bo- og driveplikt.

Odelsloven er endret 22 ganger etter ikrafttreddelsen den 1. januar 1975. De viktigste endringer er at preskripsjonsfristen ble satt ned fra to til ett år ved lov av 12. januar 1996 og at arealgrensen ble økt fra 10 til 20 dekar jordbruksareal ved lov av 4. mai

2001. Ved samme anledning ble det gitt enkelte presiseringer i forhold til boplikten. Forøvrig gjelder det i all hovedsak endringer i andre lover som har hatt betydning for enkeltbestemmelser i odelsloven.

Kapittel 4 gir bl.a. en oversikt over motstykker til odelsretten i andre land. *Island og Færøyene* har odelsbegrepet, men med andre regler enn Norge. *Østerrike* har egen arvelov fra 1958 og *Sveits* har også egne regler for overføring av eiendommer etter eierens død og ved salg ut av slekten. I enkelte *tyske delstater* er det også egne arveregler ved overdragelse av gårdsbruk. *Skottland* har et lovverk som sikrer en småforpakter rett til å bygsle jord fra staten eller en godseier, og noen *delstater i Canada* har regler som gir gårdbrukeren og hans familie særskilt beskyttelse mot kreditorer.

Odelslovutvalget har i kapittel 5 gått nærmere inn i enkelte sentrale landbrukspolitiske målsettinger for å vurdere odelslovens virkninger opp mot disse. Utvalget vurderer således odelsrettens betydning for landbruksdriften, odelsrettens betydning for bosetting og lokalt eierskap, betydning for kvinners situasjon i landbruket, betydning for rekrutteringen til landbruket, betydning for sameie/selskapsforhold, betydning for drifts- og eiendomsstruktur samt odelsrettens betydning for prisnivået for landbrukseiendommer.

Odelsretten er bare en av mange faktorer som kan virke inn på de områdene som er vurdert, og det er vanskelig å isolere odelsrettens betydning. Utvalget har ikke funnet forskningsresultater som direkte omhandler forholdet mellom odelsrett og driftsresultat på gårdsbrukene. Men statistikk indikerer at de odelsberettigede brukerne har bedre landbruksutdanning og høyere næringsinntekt på sine bruk enn hva som er tilfelle på bruk som drives av ikke odelsberettigede brukere.

Uten at det kan dokumenteres sikkert, er det sannsynlig at odelsretten i mange tilfeller virker til å opprettholde den eksisterende eierstrukturen slik at varig etablering av større driftsenheter kan bli vanskeligere. Dette oppveies i stedet av en utstrakt jordleie. Grunner for å leie ut jorda i stedet for å selge kan være ønsket om å beholde odelseiendommen i slekta, og påvente av bedre pris.

I kapittel 6 er det foretatt en gjennomgang av utvalgets forslag til lovendringer. Dette vil bli nærmere drøftet nedenfor.

Kapittel 7 redegjør for ikrafttredelse og overgangsspørsmål

Utvalget fikk som tilleggsmandat å vurdere hvorvidt odelsloven bør opprettholdes eller avvikes, og dette er drøftet i kapittel 12. *Flertallet* mener at odelsloven bør beholdes, fordi den utvilsomt gir flere og tyngre samfunnsmessig gunstige effekter enn ulemper. Det vises blant annet til at odelsloven, med basis i Grunnloven har vært oppfattet som en garantist for langsiktighet og trygghet med hensyn til eierskap av landbrukseiendom. *Et mindretall* på to medlemmer er klar over odelslovens lange tradisjon i Norge med de framholdte fordeler. Men loven kan også i mange tilfeller være konfliktskapende, og gir gjennom fødsel en snever krets av personer en fortrinnsrett til ressurser. Mindretallet mener at odelsrettens gunstige effekter ikke er tilstrekkelig til å rettfærdiggjøre bruddet på likestillingsprinsippet. Det vises ellers til *vedlegg* i saken.

Utvalgets forslag til lovendringer

På grunnlag av en grundig drøfting av de forhold som er nevnt, har utvalget foretatt en systematisk gjennomgang av hele loven. Hver enkelt paragraf i gjeldende lov er gjennomgått, og det er foretatt en rekke endringer, tilføyelser og justeringer. En kan ikke her ta for seg alle forslagene, men begrenser seg til å foreta en gjennomgang av de viktigste endringsforslagene:

- 1) Grensen for odlingsjord økes fra 20 til 50 dekar jordbruksareal og fra 100 til 1000 dekar produktivt skogareal (§ 2)
- 2) Forkortelse av den alminnelige løsningsfristen fra ett år til seks måneder (§ 40)
- 3) Adgang til å kreve at de odelsberettigede innen to måneder (nå seks måneder) tar standpunkt til om de ønsker å overta eiendommen, og i motsatt fall adgang for eieren til å avhende eiendommen uten at den senere kan løses av de odelsberettigede (§ 20)
- 4) Innføring av full likestilling mellom kjønnene, uavhengig av fødselsdato (§ 78)
- 5) Åpning for at også samboende skal kunne samodde, og at samboende skal være beskyttet ved den odelsberettigedes død (§§ 13 og 15)
- 6) Utvidet adgang til å nekte odelsløsning der dette vil virke urimelig (§ 21)

Odelslovutvalget har vurdert om odelsloven bør gis en formålsbestemmelse, men har ikke funnet å ville foreslå dette. Etter utvalgets oppfatning vil det være vanskelig å utforme en hensiktsmessig formålsangivelse i odelsloven. Den vil i tilfelle være så generell at den neppe vil bidra til den forutberegnelighet det bør forventes ved anvendelsen av en lov som først og fremst er av privatrettslig karakter.

I stedet har Utvalget foreslått en rekke lovendringer som skal gi klarere og mer forutsigbare løsninger.

Landbruksdirektørens vurdering

Argumenter til fordel for odelsretten

- forutberegnelighet som gir den som har best odelsrett mulighet til å forberede seg til overtagelsen
- eiendommen beholdes udelt
- loven markerer likestilling mellom kjønnene
- eieren får større sikkerhet for at hans/hennes innsats blir av betydning for neste generasjon
- odelsretten gir et bedre landbruk, noe som i utredningen er sannsynliggjort ved å vise til statistikk

Ut fra disse positive argumentene vil landbruksdirektøren si seg enig med utvalgets flertall i at odelsloven som sådan fortsatt bør beholdes, selv om det også kan vises til negative sider ved loven.

Nåværende § 1 i Odelsloven har følgende ordlyd: "Odelsrett kan hevdast til fast eigedom som kan nyttast til landbruksdrift og har ein viss storleik. Slik eigedom blir

kalla odlingsjord. Den som eig odlingsjord når odelshevdstida går ut, blir kalla odlar. Eigedom som det kviler odel på, blir kalla odelsjord"

§ 2 lyder: "Ein eigedom blir rekna som odlingsjord når anten jordbruksarealet er minst 20 dekar, eller det høyrer til så mykje anna areal, rettar og lunnande at den produksjonsmessige verdi tilsvarer minst 20 dekar jordbruksareal. Ein eigedom der jordbruksarealet er under 5 dekar er likevel aldri odlingsjord. Det same gjeld ein rein skogeiendom der det produktive arealet er under 100 dekar."

Som nevnt over har ikke utvalget funnet å ville foreslå noen formålsbestemmelse. Etter landbruksdirektørens mening ville det vært en fordel med en slik bestemmelse. Dette kunne bidra til raskt å sette fokus på de problemstillinger som tas opp, og gi en lettere innføring i lovens bakgrunn og målsetting. Utvalget har i stedet valgt å foreta en rekke justeringer og endringer i det eksisterende lovverket. Dette gjør etter vår vurdering loven mindre tilgjengelig enn nødvendig.

Vedr. pkt. 1, arealgrenser

Det er foreslått å endre § 1, første ledd til følgende: "Odelsrett kan hevdast til landbrukseigedom som nemnt i § 2....." Bakgrunnen for dette forslaget er at "landbrukseigedom" er et mer presist begrep enn "fast eigedom som kan nyttast til landbruk", som uttrykt i nåværende § 1.

Paragraf 2 er foreslått endret til følgende: "Ein eigedom blir rekna som odlingsjord når anten jordbruksarealet er minst 50 dekar, eller det produktive skogarealet er minst 1000 dekar. Ein eigedom med minst 40 dekar jordbruksareal blir likevel rekna som odlingsjord når anna areal er minst 500 dekar. Med til arealgrunnlaget vert rekna eigedomen sin andel i realsameige. Teigar med mindre enn 1 dekar jordbruksareal eller 10 dekar produktivt skogareal, vert ikkje rekna med etter denne lova"

Landbruksdirektøren er enig i at det er viktig å få presisert hvilke ressurser som skal ligge til grunn for å komme inn under begrepet odlingsjord og odelseiendom. Etter flertallets forslag vil nå hovedregelen bli at en odelseiendom skal defineres som en landbrukseiendom bestående av minst 50 dekar jordbruksareal eller 1000 dekar skog. Et mindretall på tre medlemmer har gått inn for en arealgrense på 30 dekar dyrket areal og 500 dekar produktiv skog.

Statistikken over gårdsbruk opererer med begrepene *landbrukseiendom* og *driftsenhet*. Antall landbrukseiendommer er noe usikkert på grunn av ulike beregningsmetoder, men tallet var i 2002 ifølge Landbruksregistret ca 180 000 totalt. I 2001 var det ca 61 700 søknader om produksjonstilkudd, og dette gjelder driftsenheter. Gjennomsnittsstørrelsen på landbrukseiendommene var 68 dekar for landet, og 125 dekar for Østfold. Størrelsen på driftsenhetene var gjennomsnittlig 165 dekar for landet og 244 dekar for Østfold. Antallet driftsenheter reduseres kontinuerlig, samtidig som størrelsen på hver enhet øker. Driftsenhetenes jordbruksareal har således økt fra 62 dekar i 1969 til 164 dekar i 2001. Leid areal øker også, og i 1999 var ca 55 prosent av driftsenhetenes areal leid.

Med bakgrunn i at driftsenhetene stadig blir større, er det naturlig at dette også gjenspeiler seg i odlingsarealet. Hvor grensen skal settes, blir skjønnsmessig. Den bør

imidlertid settes så høyt at den utelukker bruk som har preg av ferieeiendommer og andre bruk som ikke har potensiale til å bli støttebruk. Eiendommer som ikke vil gi økonomisk utbytte av betydning bør derfor falle utenom.

Landbruksdirektøren vil slutte seg til utvalgets flertall om en økning av arealgrensene for odlingsjord til 50 dekar jordbruksareal og 1000 dekar produktiv skog.

Vedr. pkt.2, løsningsfrist

Ifølge lovens § 40 har den odelsberettigede en frist på ett år etter eiendomsoverdragelse til en fremmed eller til en dårligere odelsberettiget for å gjøre sin odelsrett gjeldende. Odelsloven av 1821 hadde opprinnelig en frist på fem år. Den ble i 1857 redusert til tre år, men ble midlertidig forlenget til fem år ved lov av 1932. Fra 1943 var løsningsfristen igjen tre år. ved loven av 1974 ble fristen redusert til to år, og ved endringslov av 1996 til ett år.

Det å bruke sin odelsrett er en vesentlig avgjørelse slik at det trengs tid til overveielse. Odelsløseren må vurdere forhold som økonomi, avkastning, investeringer, lånemuligheter, flytting og arbeidsmuligheter. Disse hensynene til den odelsberettigede må veie tungt. På den annen side er det viktig for den aktuelle eier at han eller hun får vite så fort som mulig hva hans eller hennes framtidige livssituasjon vil bli. Det må imidlertid også tilføyes at for den aktuelle eier vil det i alminnelighet være slik at det allerede i ervervsfasen var kjent at eiendommen var odelsjord og at man derfor kunne risikere løsningskrav.

Utvalget har etter en totalvurdering etter noe tvil kommet til at fristen for å gjøre løsningskrav gjeldende bør settes til seks måneder.

Landbruksdirektøren mener at det bør legges stor vekt på å gjøre usikkerhetsperioden for kjøper så kort som mulig, og slutter seg til utvalgets konklusjon.

Vedr. pkt. 3, nedsatt svarfrist ved salg til yngre barn

I § 20 står det: "Vil ein eigar avhende odelsjord til eit yngre barn, og dei er samde om vilkåra, kan han setje ein frist for dei eldre og i tilfelledeira barn - ikkje stuttare enn 6 månader - til å seie frå om dei vil gå inn i kjøpetilbodet....."

Denne bestemmelsen kom inn i 1974, og har hatt en gunstig virkning i praksis. Utvalget mener ordningen bør fortsette, men at fristen settes til to måneder. Dette har sammenheng med at odelsløsningsfristen er foreslått nedsatt fra ett år til seks måneder.

Landbruksdirektøren er enig i dette.

Vedr. pkt. 4, innføring av full likestilling mellom kjønn

I lovens § 78 er det gjort et unntak fra likestillingsprinsippet for barn som er født eller adoptert før 1. januar 1965. Utvalget foreslår full likestilling også før denne datoen, og landbruksdirektøren er enig i dette. Det forutsettes at denne endringen ikke vil være i strid med Grunnlovens § 97, som setter forbud mot å gi en lov tilbakevirkende kraft. Utvalget har foretatt en grundig drøfting av dette spørsmålet.

Vedr. pkt. 5, åpning for at også samboende skal kunne samodle

I endret § 13 foreslår utvalget at hovedregelen om samodling blir den samme enten samodlerne er ektefeller eller samboere. Landbruksdirektøren er enig i dette. §§ 13 og 15 endres i tråd med dette hovedprinsippet.

Vedr. pkt. 6, utvidet adgang til å nekte odelsløsning der dette vil virke urimelig

En av de viktigste nyskapninger ved loven av 1974 er den mulighet som § 21 gir til å fravike prioritetsrekkefølgen mellom odelsberettigede. Første ledd i loven omhandler forholdet mellom søsken. Når den yngre som har overtatt eiendommen fra foreldre utsettes for løsnings sak fra en eldre i søskenflokk, kan løsningskravet nektes tatt til følge dersom "det ville være klart urimeleg om den eldre fekk drive den yngre bort. Omsyn kan blant anna takast til om den eldre har vore fråverande i lengre tid og driv eit anna yrke som han gjennom skulegang eller praksis har utdana seg for, medan den yngre har vore heime og hjelpt til på garden og må reknast for skikka til å drive den".

Anvendelsen av § 21 ha vært forelagt Høyesterett en rekke ganger. Holdningen har vært klart restriktiv, ut fra den tanke at forutsigeligheten reduseres betenkelig dersom det er for lett å vinne fram med 21. De lavere rettsinstansene har nok i mange tilfeller vært mer villig til å bruke § 21. Bare i tre tilfeller har Høyesterett funnet grunn til å anvende denne paragrafen. Det blir i hvert enkelt tilfelle foretatt en konkret vurdering av det aktuelle tilfelle, der alle aktuelle momenter blir grundig vurdert.

Utvalget mener at retten fortsatt skal ha en skjønnsmessig mulighet til å fravike den ordinære prioritetsrekkefølge, og at ordningen utvides til også å omfatte eier uten odelsrett. I tillegg foreslår utvalget et tillegg om at tilsvarende regel skal gjelde når en eiendom overdras ved skifte.

Landbruksdirektøren er enig i utvalgets forslag til endring av § 21. Selv om praksis har vist at et fåtall vinner fram i slike saker, er paragrafen en sikkerhet mot å bli utsatt for en helt urimelig odelsløsningssak.

LANDBRUKSDIREKTØRENS FORSLAG TIL VEDTAK:

Fylkeslandbruksstyret slutter seg til landbruksdirektørens vurdering

Moss, 07.06.04
Thor Bjønnes
Landbruksdirektør
(sign.)Nils Karlstad

Fylkesagronom
(sign.)

Forslag fra Sp., Kr.f, Ap. og SV:

1. Trenger vi Odelsloven.

Fylkeslandbruksstyret mener det er viktig å videreføre odelsretten. Odelsloven vil være et viktig redskap for å sikre langsiktighet og stabilitet i landbruket. En langsiktig forvaltning gir mulighet til å se investeringer i et flergenerasjonsperspektiv. Odelsloven har bidratt til at Norge har selveiende bønder og en variert bruksstruktur. Loven ivaretar at kapitalverdiene i landbruket forblir hos eiere som bor på gården og at kapitalen forblir på bygdene. I forhold til kjønnsmessig likestilling er loven en viktig bidragsyter.

2. Formålsparagraf.

Selv om Odelsloven er en lov som regulerer privatrettslige forhold, vil det ut fra samfunnsmessige forhold være riktig med en formålsbestemmelse i Odelsloven.

Fylkeslandbruksstyret mener det bør legges vekt på følgende målsettinger i en formålsbestemmelse:

Odelsloven tar sikte på å sikre en langsiktig forvaltning av ressursene i landbruket. Den skal bidra til å styrke bygdesamfunnet ved at landbrukseiendommer eies av bygdefolk. Videre skal den fremme kjønnsmessig likestilling.

3. Endring i kretsen av odelsberettigede.

Fylkeslandbruksstyret mener at odelsretten kan svekkes gjennom at perifere slektninger uten direkte tilknytning til gården kan kreve å få overta en eiendom. Odelsretten bør begrenses til:

1. slektninger i rett oppadstigende linje.
2. etterkommere og søsken og søskens etterkommere av siste eier.

4. Størrelsen på eiendommer som skal falle inn under Odelsloven.

Fylkeslandbruksstyret sier seg ikke enig i landbruksdirektørens vurdering på dette punktet.

Fylkeslandbruksstyret mener at Odelsloven skal legge til grunn hva som kan være drivverdige enheter innen landbruket. Driftsform og geografisk beliggenhet er viktige kriterier for om en landbrukseiendom er drivverdig. Arealkravet til 50 da jordbruksareal eller 1.000 da produktiv skog er for høyt til å fange opp de geografiske ulikheter. Arealkravet vil videre kunne skape uheldige skiller i priser og omsetning av små og større landbrukseiendommer.

Fylkeslandbruksstyret vil anbefale at arealkravet settes til 30 da jordbruksareal eller 500 da produktiv skog.

5. Om bo- og driveplikten.

Fylkeslandbruksstyret mener at bo- og driveplikten fortsatt må være en del av Odelsloven. Odelsloven er viktig for å sikre at den selveiende bonden fortsatt er ryggraden i landbruket. Lempinger i bo- og driveplikten trekker i motsatt retning. Svekkelse av bo- og drivepliktbe-stemmelsene i konsesjonsloven bør derfor ikke automatisk få følger for bestemmelsene gjennom Odelsloven.

6. Redusert frist for å kreve overtakelse av odelseiendom.

Fylkeslandbruksstyret slutter seg til forslaget om å redusere fristen for å kreve løsningsrett fra ett år til 6 måneder. Dette vil skape forutsigbarhet og hindre spekulasjon ved odelsover-dragelser. Det forutsettes at det tas inn i Odelsloven en *personlig* varselsplikt til de odels-berettigede.

7. Likestilling.

Fylkeslandbruksstyret støtter på prinsipielt grunnlag at det i fremtiden skal være full likestilling mellom kjønnene i Odelsloven. Når kvinnene i de siste ti-årene har styrket sin posisjon i landbruket, både som eiere og drivere, har det klart sammenheng med endringene i Odelsloven i 1974 som likestilte menn og kvinner i odelsrekkefølgen.

Det er imidlertid ikke rimelig å endre Odelsloven "over natta" ved at menn som er født i 1964 eller før, ikke lenger skal ha fortrinnsrett fremfor kvinner. I de nærmeste årene vil det skje mange overdragelser hvor utvalgets forslag om full likestilling, vil endre odelsrekken. I løpet av et ti-år vil det likevel tilnærmet full kjønnsmessig likestilling uavhengig av endringer i loven.

8. For øvrig viser Fylkeslandbruksstyret til landbruksdirektørens vurdering.

Forslag fra Sp., Kr.f., Ap. og SV: Enstemmig vedtatt bortsett fra pkt. 4 med 2 stemmer mot fra H og Fr.p. som stemte for landbruksdirektørens forslag.

Moss, 18.06.04.

Rett utskrift bekreftes:

Ingvill Bakker Eriksen
Konsulent